

Список використаної літератури

1. Ващенко Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків / Г. Ващенко. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 190 с. – (Твори ; т. 1)
2. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – Ч.1. Психологія волі і характеру / Г. Ващенко. – Лондон : Вид-во Спілки Української Молоді, 1952. – 256 с.
3. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – Ч.2. / Г. Ващенко. – Боффало-Мюнхен : Видавництво Спілки української молоді, 1957. – 270 с.
4. Ващенко Г. Проект системи освіти в самостійній Україні / Г. Ващенко. – Мюнхен : Накладом Центрального комітету СУМ, 1957. – 48 с.
5. Погрібний А. Видатний національний педагог Григорій Ващенко : [збірник матеріалів до 125-річчя від дня народження] / авт. упоряд. А. Погрібний. – К. : Всеукр. Пед. Товариство ім. Г. Ващенка, 2003. – 64 с.

Наталія Верещага

ЄДНІСТЬ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА САМОВИХОВАННЯ ПРИ РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ

*Наша праця – формування людини, і це покладає на нас
особливу відповідальність, яку ні з чим не зіставити*

В.О. Сухомлинський

У сучасному напрямку розвитку української держави є орієнтація на демократизацію і вступ до Європейського союзу, тому освіта повинна відповідати цій перспективі і, також орієнтуючись на європейські демократичні стандарти, поступово реформуватися в цьому напрямі. Це дає змогу розгляд освіти, як провідника ідей нового тисячоліття, що сприяє вихованню у студентів почуття причетності до спільних цінностей і соціально-культурного партнерства; свободу отримання освіти будь-якого рівня та інше, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства. Використання нового освітнього базису, який повинен носити узагальнений, стандартизований характер при одночасному збереженні історико-культурних традицій і базуватися на досягненнях в області інформаційних технологій [2].

Яким буде в майбутньому сьогоднішнє наше молоде покоління – це залежить від політичної та економічної стабільності нашого суспільства. Це також залежить від нас, викладачів. Ми повинні формувати, розвивати наукове мислення та пізнавальну діяльність студентів, набуття компетентності, ерудиції, формування творчості, культури особистості, визначати підготовку фахівця в галузі машинобудування.

Велике значення має поєднання навчання, виховання та самовиховання при роботі зі студентами. Проте його завдання не лише особистісно, а й суспільно зумовлене — підготовка підростаючого покоління до активної участі в житті суспільства. Призначення викладача — бути ланкою у передаванні суспільного досвіду, сприяти соціальному прогресові. Під час навчання викладач передає пізнавальний досвід, допомагає освоїти теоретичні відомості, які виявляються в легкому і правильному відтворенні

їх, у вмінні зв'язувати з ними нові відомості, опанування на їх основі уміннями та навичками, що дають студентам можливість надійно й упевнено застосовувати набуті знання у практичній діяльності. Ґрунтовні знання, які добре усвідомлені, систематизовані, пов'язані з практикою, стають надбанням довготривалої пам'яті. Добре засвоєні знання є не тільки ті, що включені до фонду пам'яті, а передусім ті, що стали інструментом розумової діяльності. Тверде засвоєння головного, суттєвого, що є передумовою подальшого просування в навчальному процесі, приносить радість студенту, стимулює пізнавальну діяльність, виступає важливим чинником інтелектуального розвитку.

«Наша праця – формування людини, і це покладає на нас особливу відповідальність, яку ні з чим не зіставити» (В.О. Сухомлинський) [7].

Велике значення в навчально – виховному процесі має бути використання наочності та інноваційних технологій, що сприяють поєднання конкретного з образним, просторовим уявленням, теоретичних знань з практичною діяльністю. Я.А. Коменський визначив золоте правило навчання: все, що тільки можна, треба надавати для сприймання органами відчуттів [4, с. 351].

Використання інноваційних технологій (технологій мультимедіа та Інтернету, інженерно – комп'ютерних програм) в навчально-виховному процесі сприяє урізноманітненню форм лекційних, практичних та лабораторних занять і призводить до виникнення нової форми заняття, у якому головна роль відведена студенту. При цьому робота вчителя не знецінюється, а тільки полегшується. Під час використання на заняттях інноваційних технологій викладач одержує задоволення від такого виду навчальної діяльності [5].

При використанні технологічних програм на лекціях та лабораторних заняттях студент має змогу досліджувати різноманітні об'єкти, змінювати їх параметри, спостерігати й аналізувати результати своїх дій, робити висновки на основі своїх спостережень. Спонукає студентів до часткової або повної самостійної діяльності з установленням й вирішенням навчальних проблем. При цьому в нього з'являються можливості для дослідницької, творчої діяльності, що сприяє формуванню пізнавального інтересу, активності, розвитку всіх форм мислення, використовувати свої набуті знання при виконанні курсових робіт та дипломного проектування.

Навчально-виховний процес пов'язаний з практичною діяльністю. Практика є попереднім поштовхом до пізнання та критерієм перевірки достовірності пізнавальної діяльності. Технічні дисципліни в навчальних планах і програмах навчання майбутніх машинобудівників займають основне місце і багато в чому визначають якість підготовки кваліфікованого молодшого спеціаліста. Загальнотехнічну підготовку можна розглядати як навчальний процес, спрямований на формування технічної культури і оволодіння студентами системою науково-технічних знань і умінь, закладених в основу засобів праці, технологічних процесів і економіку виробництва.

Виробнича практика студентів навчальних закладів є органічною частиною учбового процесу та ефективною формою підготовки фахівців до трудової діяльності [6]. «Лиш праця світ таким, як є, створила. Лиш в праці варто і для праці жити» – Франко [7]. В період практики здійснюється практичне навчання студентів, формуються основні професійні навички. Відповідно з кваліфікаційною характеристикою, розширюються, поглиблюються і

систематизуються знання на основі вивчення роботи підприємств, практично використовуються сучасне обладнання, набуваються первісний професійний досвід. Практика здійснює значний вплив на формування професійних якостей особистості: в студентів формується трудова та виробнича дисципліна, товариська взаємодопомога, повага до трудових традицій колективу підприємства, ощадливість. Виховну дію на студентів здійснює як їх виробнича діяльність, так і трудовий колектив, в якому вони працюють [6].

Отже, навчання лише тоді буде успішним, коли особистість постійно відчуватиме корисність здобутих знань у задоволенні життєвих потреб. Адже мета навчальних закладів — підготовка людини до продуктивної праці, до активної, свідомої діяльності у сфері створення духовних і матеріальних цінностей.

«Хоча б над тобою було сто вчителів – вони будуть безсилі, якщо ти не зможеш сам змусити себе до праці і сам вимагати її від себе» В.О. Сухомлинський [1].

Велике значення у навчально – виховній роботі має спілкування викладача з студентами. «Всі великі події починаються з спілкування» (давньогрецький мудрець Скілеф) [7]. Постійно спілкуючись зі студентами, їхніми батьками, колегами по роботі, викладачі мають уникати конфліктів, непорозумінь, неконструктивних суперечок, дотримуватися правил професійно-педагогічної взаємодії. З огляду на це необхідно оволодівати мистецтвом спілкування, яке є основою професійного успіху.

Мистецтво спілкування називають мистецтвом бути іншою людиною. Викладачу, щоб навчитися спілкуватися, потрібно насамперед бути уважним, тобто помічати те, що для студентів цінне й значуще, щоб не плутати те, що є значущим для себе, зважати на цінності вихованців, розвивати їх, а не підмінювати власними.

Інструментом майстерності викладача є його мовлення, за допомогою якого можна розв'язати різні педагогічні завдання: зробити складну тему заняття цікавою, а процес її вивчення привабливим; створити щиру атмосферу спілкування в аудиторії, встановити контакт, досягти взаємопорозуміння зі студентами; сформувати в них відчуття емоційної захищеності, психологічної свободи, зняття соціальних затисків, які заважають цьому; вселити в них віру в себе [3].

Володіння технологією спілкування допомагає викладачу обирати правильну поведінку в кожній ситуації. Неправильний педагогічний вплив або неправильна форма спілкування, тобто «технологічна» непідготовленість до спілкування, може призвести до конфлікту між викладачем та студентом. Тому викладачу потрібно вміти: прогнозувати поведінку студентів на занятті, не знижувати статус та особистість, не принижувати гідність студента. Незадовільна організація роботи викладача – це несприятливий соціально-психологічний клімат в колективі. Викладач повинен пам'ятати, що конфліктів в навчально-виховній діяльності легше запобігти, ніж його подолати. Тому не можна вдаватися до необдуманих заходів, карати студента, не проаналізувавши мотивів учинку. Будь-який конфлікт слід розглядати в динаміці: виникнення конфліктної ситуації – усвідомлення конфліктної ситуації – перехід до конфліктної поведінки – розв'язання конфлікту як кінцева стадія. Уміння розв'язувати конфлікти є важливою складовою

культури виховного спілкування. Студент отримує задоволення не тільки від оволодіння певною сумою знань, а й від психологічного відчуття подолання труднощів.

Емоції — особливий вид психічних процесів і стану, пов'язаний з інстинктами, потребами й мотивами, які впливають на життєдіяльність людини. Емоції можуть бути не тільки конструктивними, а й руйнівними. Вони активізують і дезактивують, організують і дезорганізують поведінку. Вони – причини діяльності, творчості і депресії, конфліктів і тривожності. Тому в процесі взаємодії викладача і студентів завжди необхідно враховувати чинник тонізуючого впливу позитивних емоцій на подальший рух вперед для досягнення нової мети. Адже створення позитивних емоцій, буде сприяти пошуку інформації, яка підтримує стан задоволення і, навпаки, негативні емоції викличуть дії, що спрямовані проти навчання, дії, що зменшують його продуктивність. Навіть невеличкий успіх у навчанні заохочує, породжує почуття впевненості в досягненні мети [4].

Важливим аспектом формування майбутнього спеціаліста є здійснення індивідуального підходу до особистості студента у процесі навчання, з метою забезпечення успішного навчання і розвитку його потенційних можливостей. Кожен студент, приходячи до вузу, вже має певний інтелектуальний багаж, досвід творчої діяльності, особисті уявлення про творчість. Передумовами становлення його творчого потенціалу є природні задатки, схильності, здібності, резерви подальшого розвитку та вдосконалення [3, с. 147]. Тому завдання викладачів полягає в тому, щоб спонукати внутрішні сили студента від цікавості, ініціативи, самостійності, творчої активності до самореалізації і зайняти в навчальному процесі місце, що відповідає актуальному рівню розвитку його творчих сил. Самостійність у навчанні — це формування відповідального ставлення студентів до навчання, розуміння значення знань для життя людини і суспільства, здатність думати, займатися самовихованням, самоосвітою, щоб жити, адаптуватися до обставин, що змінюються і розуміти навколишній світ. Сьогодні вже не обійтися без орієнтації на світові стандарти освіченості і вихованості молоді, включаючи оволодіння основами науки, культури, права, здорового способу життя. Кожен повинен розуміти і приймати на себе відповідальність і зобов'язання громадянина.

Поєднання навчання, виховання та самовиховання при роботі зі студентами – це створення умов для повної реалізації та самореалізації потенційних можливостей особистості з метою її всебічного виховання та розвитку. Вихована та розвинена особистість повинна поєднувати в собі риси загальнолюдської моралі, фізичну досконалість, виявляти соціальну та громадську активність. «Принцип виховуючого навчання, — як стверджував В.О. Онищук, — відображає закон єдності навчання і виховання» [6].

В основу розвитку навчально-виховного процесу покладена умова забезпечення глибокого засвоєння студентами знань та способів діяльності. При цьому в них формується логічне, конкретне, образне і абстрактне мислення; прийоми порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікації, систематизації, аналізу; розвивається пам'ять, спостережливість, мова, устремління. Ефективність розвитку студентів у процесі навчання забезпечується чіткою постановкою розвиваючої мети та завдань, раціональним використанням розвиваючого потенціалу навчального

матеріалу, вибором та реалізацією форм, методів і засобів навчання, що сприяють загальному розвитку студентів, їх здібностей та нахилів.

Взятий курс на національне виховання студентів у процесі навчання та в позаурочній діяльності – веління часу, одне із пріоритетних завдань соціального виховання. Патріотичне виховання має наскрізно пронизувати весь навчально-виховний процес, органічно поєднувати національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, базуватися на національній історії, знанні та відстоюванні своїх прав, виконанні конституційних і громадянських обов'язків, відповідальності за власне майбутнє, добробут та долю країни.

Список використаної літератури

1. В. Сухомлинський про професію вчителя (до 95 річниці з дня народження) // Укладач збірки Русанова С.Г., методист ДПТНЗ ТПАЛ, 2014
2. Педагогіка : Інтегрований курс теорії та історії : Навч.-метод. посібн. для закл. вищ. пед. освіти III-IV рівнів акредит. : У 2 ч. / Полтавський держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка [А. М. Бойко (ред.)]. – К. : ВІПОЛ, 2002. – Ч. 2. – 2004. – 498 с.
3. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін. Педагогічна майстерність. Підручник. К.: Вища шк., 2004р. 2-ге вид., допов. і переробл — 422 с.
4. Максимюк С.П. Педагогіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005р. – 667 с.
5. http://vozkc.narod.ru/documents/4_1.html
6. http://master-vpu25.ucoz.ua/blog/principi_navchannja/2014-06-17-84
7. <http://tsitaty.com>

Тетяна Заливча

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ НОРВЕГІЇ: АНАЛІЗ ДОСВІДУ

У сучасній педагогічній науці України одним із важливих дослідницьких напрямів є дослідження функціонування вищої освіти за рубежом. На його здійснення спрямовують творчі пошуки науковці Н. Абашкіна, Ю. Бекетова, М. Бершадська, Л. Віннікова, Н. Гайдук, М. Дмитриченко, В. Зубко, О. Карпенко та ін. Це обумовлено рядом чинників, серед яких суттєву роль відіграють інтегративні процеси у вищій освіті європейських країн, її реформування відповідно до існуючих об'єктивних вимог, важливість демократизації цієї ланки освіти, завдання модернізації системи вищої освіти в українських умовах тощо.

У цьому контексті науковий інтерес становить розвиток вищої освіти скандинавських країн, досвід яких у порівнянні з іншими країнами вивчається ще недостатньо. Мета статті – розкрити особливості сучасної вищої освіти Норвегії в контексті загальноєвропейських тенденцій. Вища освіта сучасних скандинавських країн, яка є складовою частиною європейського освітнього простору, є носієм його основних характеристик, що досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці: А.Кулікова, О.Огієнко, Л.Филипповець, Е.Коккерсволд,